

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Σχόλια (Aṭṭhakathā)

- 3. Ο Κανόνας της ανώτερης διδασκαλίας - Σχόλια
(3. Abhidhamma Piṭaka - Aṭṭhakathā)
- 5. Σχόλια για τα θέματα αντιπαράθεσης (5. Kathāvatthu-
aṭṭhakathā)
- 8. Όγδοο κεφάλαιο (8. Aṭṭhamavaggo)

PaliVerse

5. Σχόλια για τα θέματα αντιπαράθεσης

8. Aṭṭhamavaggo

1. Chagatikathāvaṇṇanā

503-504. Idāni chagatikathā nāma hoti. Tattha asurakāyena saddhiṃ chagatiyoti yesaṃ laddhi, seyyathāpi andhakānañceva uttarāpathakānañca; te sandhāya pucchā sakavādissa, paṭiññā itarassa. Atha naṃ sakavādī “pañca kho panimā, sārīputta, gatiyo”ti lomahaṃsanapariyāye paricchinnānaṃ gatīnaṃ vasena codetuṃ nanu pañca gatiyotiādīmāha. Itaro suttavirodhabhayena paṭijānāti. Kasmā pana sakavādī cha gatiyo na sampatiṇṇatī, nanu “catūhāpāyehi ca vippamutto”ti ettha asurakāyopi gahitoti. Saccaṃ gahito, na panesā gati. Kasmā? Visuṃ abhāvato. Asurakāyasmiñhi kālakañcikā asurā petagatiyā saṅgahitā, vepacittiparisā devagatiyā, asurakāyoti visuṃ ekā gati nāma natthi.

Idāni etameva atthaṃ dassetuṃ nanu kālakañcikātiādi āraddhaṃ. Tattha samānavaṇṇāti sadisarūpasaṇṭhānā bībhacchā virūpā duddassikā. Samānabhogāti sadisamethunasamācārā. Samānāhārāti sadisakheḷasiṅghāṇikapubbalohitādiāhārā. Samānāyukāti sadisaāyuparicchedā. Āvāhavivāhanti kaññāgahaṇaṇceva kaññādānañca. Sukkapakkhe samānavaṇṇāti sadisarūpasaṇṭhānā abhirūpā pāsādikā dassanīyā pabhāsampannā. Samānabhogāti sadisapañcakaāmaguṇabhogā. Samānāhārāti sadisasudhābhojanādiāhārā. Sesāṃ vuttanayameva. Nanu atthi asurakāyoti idaṃ asurakāyas seva sādhaṃ. Tassa pana visuṃ gatiparicchedābhāvena na gatisādhakanti.

Chagatikathāvaṇṇanā.

2. Antarābhavakathāvaṇṇanā

505. Idāni antarābhavakathā nāma hoti. Tattha yesaṃ “antarā parinibbāyī”ti suttapadaṃ ayoniso gahetvā “antarābhavo nāma atthi, yattha satto dibbacakkhuko viya adibbacakkhuko, iddhiṃ viya aniddhiṃ mātāpitisaṃgamañceva utusamayañca olokayamāno sattāhaṃ vā atirekasattāhaṃ vā tiṭṭhatī”ti laddhi, seyyathāpi pubbaseliyānañceva sammitiyānañca; te sandhāya atthīti pucchā sakavādissa, laddhiyaṃ tathā paṭiññā itarassa. Atha naṃ ye ca bhagavatā tayo bhavā vuttā, tesāṃ vasena codetuṃ kāmabhavotiādīmāha. Tatrāyaṃ adhippāyo - yadi te antarābhavo nāma koci bhavo atthi, tena kāmabhavādīnaṃyeva aññatarena bhavitabbaṃ pañcavokārabhavādinā viya, tena taṃ pucchāmi - “kiṃ te ayaṃ antarābhavo nāma kāmabhavo, udāhu rūpabhavo arūpabhavo vā”ti? Itaro tathā anicchanto sabbāṃ paṭikkhipati. Kāmabhavassa cātiādi yadi antarābhavo nāma atthi, imesaṃ bhavānaṃ antarā dvinnāṃ sīmānaṃ sīmantarikā viya bhaveyyāti codetuṃ āraddhaṃ. Paravādī pana tathā anicchanto sabbapañhe paṭikkhipati kevalaṃ laddhiyā, na sahadhammena. Teneva naṃ sakavādī ‘no vata re’ti paṭisedheti.

506. Pañcamī sā yonītiādīnīpi yathāparicchinnaṇayoniādīsū so samodhānaṃ na gacchati, atha tena tato tato atirekena bhavitabbanti codetum vuttāni. Antarābhavūpagaṃ kammanti yadi sopi eko bhavo, yathā kāmabhavūpagādīni kammāni atthīti satthārā vibhajitvā dassitāni, evaṃ tadupagenāpi kammena bhavitabbanti codanatthaṃ vuttaṃ. Yasmā pana parasamaye antarābhavūpagaṃ nāma pāṭiyekkaṃ kammaṃ natthi, yaṃ yaṃ bhavaṃ upapajjissati, tadupageneva kammena antarābhavē nibbattatīti tesāṃ laddhi, tasmā ‘naheva’nti paṭikkhittaṃ. Atthi antarābhavūpagā sattāti puṭṭhopi kāmabhavūpagāyeva nāma teti laddhiyā paṭikkhipati. Jāyantītiādīni puṭṭhopi tattha jātijarāmaṇāni ceva cutipaṭisandhiparamparañca anicchanto paṭikkhipati. Rūpādivasena puṭṭhopi yasmā antarābhavasattassa anidassanaṃ rūpaṃ, vedanādayopi aññesaṃ viya na oḷarikāti tassa laddhi, tasmā paṭikkhipati. Imināva kāraṇena pañcavokārabhavabhāvepi paṭikkhepo veditabbo.

507. Idāni kāmabhavo bhavo gatītiādi bhavasamśandanaṃ nāma hoti. Tatrāyaṃ adhippāyo - yadi te antarābhavo nāma koci bhavo bhavēyya, yathā kāmabhavādīsū bhavagatiādibhedo labbhati, tathā tatrāpi labbhetha. Yathā vā tattha na labbhati, tathā imesupī na labbhetha. Samānasmiñhi bhavabhāve etesvevesa vibhāgo atthi, na itarasminti ko ettha visesahetūti. Itaro puna laddhimattavasena taṃ taṃ paṭijānāti ceva paṭikkhipati ca.

508. Sabbesaññeva sattānaṃ atthi antarābhavoti puṭṭho yasmā nirayūpagaasaññasattūpagaarūpūpagānaṃ antarābhavaṃ na icchati, tasmā paṭikkhipati. Teneva kāraṇena paṭilome paṭijānāti. Ānantariyassātiādi yesaṃ so antarābhavaṃ na icchati, te tāva vibhajitvā dassetum vuttaṃ. Taṃ sabbam pāḷianusāreneva veditabbaṃ saddhiṃ suttasādhanevāti.

Antarābhavakathāvaṇṇanā.

3. Kāmaguṇakathāvaṇṇanā

510. Idāni kāmaguṇakathā nāma hoti. Tattha sakasamaye tāva kāmādhātūti vatthukāmāpi vuccanti - kilesakāmāpi kāmabhavopi. Etesu hi vatthukāmā kamaṇīyaṭṭhena kāmā, sabhāvanissattasuññataṭṭhena dhātūti kāmādhātu. Kilesakāmā kamaṇīyaṭṭhena ceva kamaṇaṭṭhena ca kāmā, yathāvuttenevatthena dhātūti kāmādhātu. Kāmabhavo kamaṇīyaṭṭhena kamaṇaṭṭhena vatthukāmapavattidesaṭṭhenāti tīhi kāraṇehi kāmō, yathāvuttenevatthena dhātūti kāmādhātu. Parasamaye pana - “pañcime, bhikkhave, kāmaguṇā”ti vacanamattaṃ nissāya pañceva kāmaguṇā kāmādhātūti gahitaṃ. Tasmā yesaṃ ayaṃ laddhi, seyyathāpi etarahi pubbaseliyānaṃ; te sandhāya kāmādhātunānattaṃ bodhetum pañcevāti pucchā sakavādissa, laddhivasena paṭiññā itarassa. Nanu atthītiādi kilesakāmāmadassanatthaṃ vuttaṃ. Tattha tappaṭisaṃyuttoti kāmaguṇapaṭisaṃyutto, kāmaguṇārammaṇoti attho. No ca vata re vattabbe pañcevāti imesu tappaṭisaṃyuttachandādīsū sati pañceva kāmaguṇā kāmādhātūti na vattabbaṃ. Etepi hi chandādayo kamaṇīyaṭṭhena kāmā ca dhātu cātipi kāmādhātu. Kamaṇaṭṭhena kāmāsaṅkhātā dhātūtipi kāmādhātūti attho.

Manussānaṃ cakkhūtiādi vatthukāmāmadassanatthaṃ vuttaṃ. Tattha paravādī channampi āyatanānaṃ vatthukāmābhāvena nakāmādhātubhāvaṃ paṭikkhipitvā puna manoti puṭṭho mahaggatalokuttaraṃ sandhāya nakāmādhātubhāvaṃ paṭijānāti.

Yasmā pana sabbopi tebhūmakamano kāmadhātuyeva, tasmā naṃ sakavādī suttēna niggaṇhāti.

511. Kāmaguṇā bhavotiādi bhavassa kāmadhātubhāvadassanattamaṃ vuttaṃ. Yasmā pana kāmaguṇamatte bhavoti vohāro natthi, tasmā paravādī nahevāti paṭikkhipati. Kāmaguṇūpagaṃ kammantiādi sabbaṃ kāmaguṇamattassa nakāmadhātubhāvadassanattamaṃ vuttaṃ. Kāmadhātusaṅkhātakāmabhavūpagameva hi kammaṃ atthi, kāmabhavūpagā eva ca sattā honti. Tattha jāyanti jiyanti miyanti cavanti upapajjanti, na kāmaguṇesūti iminā upāyena sabbattha attho veditabboti.

Kāmaguṇakathāvaṇṇanā.

4. Kāmakathāvaṇṇanā

513-514. Idāni kāmakathā nāma hoti. Tattha yesaṃ “pañcime, bhikkhave, kāmaguṇā”ti vacanamattaṃ nissāya rūpāyatanādīni pañcevāyatanāni kāmāni laddhi, seyyathāpi pubbaseliyānaṃ; tesaṃ kilesakāmasseva nippariyāyena kāmabhāvaṃ dassetuṃ pañcevāti pucchā sakavādissa, paṭiññā itarassa. Sesamettha uttānatthamevāti.

Kāmakathāvaṇṇanā.

5. Rūpadhātukathāvaṇṇanā

515-516. Idāni rūpadhātukathā nāma hoti. Tattha “rūpino dhammā rūpadhātu nāmā”ti yesaṃ laddhi, seyyathāpi andhakānaṃ; te sandhāya rūpinoti pucchā sakavādissa, paṭiññā itarassa. Atha naṃ sakavādī yasmā rūpadhātu nāma rūpabhavo, na rūpamattameva, tasmā tenatthena codetuṃ rūpadhātūtiādimāha. Taṃ sabbaṃ kāmaguṇakathāyaṃ vuttanayeneva veditabbaṃ. Sāva kāmadhātūti puttṭho bhūmiparicchedena virodhaṃ passamāno paṭikkhipati. Puna daḷhaṃ katvā puttṭho attano laddhivasena paṭijānāti. Evaṃ sante pana dvīhi bhavēhi samannāgatatā āpajjati, tena taṃ sakavādī kāmabhavena cāti ādimāha. Itaro ekassa dvīhi samannāgatābhāvato paṭikkhipatīti.

Rūpadhātukathāvaṇṇanā.

6. Arūpadhātukathāvaṇṇanā

517-518. Arūpadhātukathāyapi imināvupāyena attho veditabbo. Arūpadhammesu pana vedanākkhandhameva gahetvā vedanā bhavotiādinā nāyenettha desanā katā. Tattha kiṃ te arūpino dhammāni saṅkhaṃ gatā vedanādīsū aññatarā hotīti evamattho daṭṭhabbo. Sesaṃ heṭṭhā vuttanayeneva veditabbanti.

Arūpadhātukathāvaṇṇanā.

7. Rūpadhātuyā āyatanakathāvaṇṇanā

519. Idāni rūpadhātuyā āyatanakathā nāma hoti. Tattha yesaṃ “rūpī manomayo sabbaṅgapaccaṅgī ahīnindriyo”ti suttaṃ nissāya brahmakāyikānaṃ ghānādinimittānīpi āyatanānevāti kappetvā saḷāyataniko tesaṃ attabhāvoti laddhi, seyyathāpi andhakānañceva sammitiyānañca; te sandhāya saḷāyatanikoti pucchā sakavādissa, laddhivasena paṭiññā itarassa. Atha naṃ yaṃ tattha āyatanam natthi,

tassa vasena codetum atthi tattha ghānāyatanantiādi āraddham. Tato paravādī yaṃ tattha ajjhattikānaṃ tiṇṇaṃ āyatanānaṃ ghānādikaṃ saṇṭhānanimittam tadeva āyatananti laddhiyā paṭijānāti. Bāhirānaṃ gandhāyatanādīnaṃ vasena puṭṭho ghānappasādādayo tattha na icchatī, tasmā tesam gocaram paṭisedhento paṭikkhipati. Paṭilomapañhasamsandanapañhesupi imināvupāyena attho veditabbo.

521. Atthi tattha ghānāyatanam atthi gandhāyatanam tena ghānena tam gandham ghāyatīti tasmimyeva parasamaye ekacce ācariye sandhāya vuttam. Te kira tattha cha ajjhattikāni āyatanāni paripuṇṇāni icchanti, āyatanena ca nāma sakiccakena bhavitabbanti tehi ghānādīhi te gandhādayo ghāyanti sāyanti phusantītipi icchanti. Tam laddhim sandhāya paravādī āmantāti paṭijānāti.

522. Atthi tattha mūlagandhotiādīni pana puṭṭho atthibhāvaṃ sādhetum asakkonto paṭikkhipati. Nanu atthi tattha ghānanimittantiādi saṇṭhānamattasseva sādhamam, na āyatanassa, tasmā udāhaṭampi anudāhaṭasadisamevāti.

Rūpadhātuyā āyatanakathāvaṇṇanā.

8. Arūpe rūpakathāvaṇṇanā

524-526. Idāni arūpe rūpakathā nāma hoti. Tattha yesam “viññāṇapaccayā nāmarūpa”nti vacanato āruppabhavēpi oḷārikarūpā nissaṭam sukhumarūpaṃ atthīti laddhi, seyyathāpi andhakānaṃ; te sandhāya atthi rūpanti pucchā sakavādisa, paṭiññā itarassa. Sesamettha uttānatthamevāti.

Arūpe rūpakathāvaṇṇanā.

9. Rūpaṃ kammantikathāvaṇṇanā

527-537. Idāni rūpaṃ kammantikathā nāma hoti. Tattha yesam kāyavacīviññattisaṅkhātāṃ rūpameva kāyakammaṃ vacīkammaṃ nāma, tañca kusalasamuṭṭhānaṃ kusalam, akusalasamuṭṭhānaṃ akusalanti laddhi, seyyathāpi mahisāsakānañceva sammitiyānañca; te sandhāya kusalena cittaena samuṭṭhitanti pucchā sakavādisa, paṭiññā itarassa. Atha naṃ sace tam kusalam, yvāyaṃ sārammaṇādibhedo kusalassa labbhati, atthi te so tassāti codetum sārammaṇantiādi āraddham. Tattha patthanā paṇidhīti cetanāyevetaṃ vevacanaṃ. Kusalacetanāyeva hi pakappayamānā patthanāti. Pakappanavasena ṭhitattā paṇidhīti ca vuccati. Parato pana kusalena cittaena samuṭṭhitā vedanā saññā cetanā saddhātīdīsū vedanādīnaññeva cettha patthanā paṇidhīti labbhati, na cetanāya. Kasmā? Dvinnaṃ cetanānaṃ ekato abhāvā, sotapatitattā pana evaṃ tanti gatāti veditabbā. Rūpāyatanantiādi purimavāre “sabbantaṃ kusala”nti saṃkhittassa pabhedadassanattham vuttam. Sesā saṃsandanāyā, vacīkammakathā “akusalena cittaena samuṭṭhita”ntiādividhānañca sabbaṃ pāḷianusāreneva veditabbam. Asucīti panettha sukkaṃ adhippetam. Suttasādhanaṃ uttānatthameva.

Rūpaṃ kammantikathāvaṇṇanā.

10. Jīvitindriyakathāvaṇṇanā

540. Idāni jīvitindriyakathā nāma hoti. Tattha yesam jīvitindriyam nāma cittavippayutto arūpadhammo, tasmā rūpajīvitindriyam natthīti laddhi, seyyathāpi pubbaseliyānañceva sammitiyānañca; te sandhāya pucchā sakavādisa, paṭiññā

itarassa. Natthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyūti pañhe upādinna rūpānampi tiṇakaṭṭhādīnampi santānavasena pavattimeva āyu ṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattaṇā pālanāti icchatī, tasmā paṭikkhipatī. Atthīti pañhepi iminā kāraṇena paṭijānāti. Atthi arūpajīvitindriyanti pañhe arūpadhammānaṃ cittavippayuttaṃ jīvitindriyasantānaṃ nāma atthīti icchatī, tasmā paṭijānāti.

541. Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu arūpajīvitindriyanti pañhe sattaśantāne rūpino vā hontu arūpino vā, sabbesaṃ cittavippayuttaṃ arūpajīvitindriyameva icchatī, tasmā paṭijānāti.

542. Nirodhasamāpannapañhesupi cittavippayuttaṃ arūpajīvitameva sandhāya paṭikkhipatī ca paṭijānāti ca. Sakavādī pana taṃ asampaṭicchanto yaṃ arūpapavatte asatī atthī, rūpena tena bhavitaḥḥanti codetuṃ hañcītiādīmāha. Saṅkhārakkhandhapañhe phassādisaṅkhārakkhandhaṃ sandhāya paṭikkhipatī, kāyakammādisaṅkhārakkhandhaṃ sandhāya paṭijānāti. Kāyaviññatti vacīviññatti sammāvācā sammākamanto jīvitindriyanti evamādayopi dhammā saṅkhārakkhandhapiyāpannātissa laddhi. Sakavādī pana taṃ asampaṭicchanto yaṃ niruddhepi arūpapavatte saṅkhārakkhandho atthī, catunnaṃpi khandhānaṃ atthitā hotūti codetuṃ atthī vedanākkhandhoti ādimāha. Itaro antosamāpattiṃ sandhāya paṭikkhipatī, samāpajantassa ca vuṭṭhahantassa ca pubbāparabhāgaṃ sandhāya paṭijānāti.

543. Asaññasattavārepi eseṃ nayo. Tassa hi laddhiyā asaṅñasattānaṃ paṭisandhikāle cittaṃ uppajjivā nirujjhatī, tena saha cittavippayuttaarūpajīvitindriyaṃ uppajjivā yāvatāyukaṃ pavattatī. Tasmā tesāṃ jīvitindriyaṃ natthīti puṭṭho paṭikkhipatī, atthīti puṭṭho paṭijānāti. Vedanākkhandhādayopi tesāṃ pavattivasena paṭikkhipatī, cutipaṭisandhivasena paṭijānāti. Sakavādī pana taṃ anicchanto “sace tattha ekakkhaṇepi vedanādayo atthī, pañcavokārabhavattaṃ pāpuṇātī”ti codetuṃ pañcavokārabhavotī āha. Itaro suttavirodhabhayaṃ paṭikkhipatī.

544-545. Ekadesaṃ bhijjatīti pañhe sampayuttaṃ bhijjati, vippayuttaṃ tiṭṭhatīti tassa laddhi, tasmā paṭijānāti. Dve jīvitindriyānīti pucchā paravādissa, paṭiññā sakavādissa. Rūpārūpavasena hi dve jīvitindriyāni, tehiyeva satto jīvati, tesāṃ bhaṅgena maratīti vuccatī. Cutikkhaṇasmiñhi dvepi jīvitāni saheva bhijjanti.

Jīvitindriyakathāvaṇṇanā.

11. Kammahetukathāvaṇṇanā

546. Idāni kammahetukathā nāma hotī. Tattha yena arahatā purimabhava arahā abbhācikkhitapubbo, so tassa kammaṃsa hetu arahattā parihāyatīti yesaṃ laddhi, seyyathāpi pubbaseliyānañceva sammitiyānañca; te sandhāya kammahetūti pucchā sakavādissa, paṭiññā itarassa. Sesāṃ parihānikathāyaṃ vuttanayameva.

Handa hi arahantānaṃ abbhācikkhatīti idaṃ yassa kammaṃsa hetu parihāyati, taṃ sampaṭicchāpetuṃ vadatī. Atha naṃ sakavādī taṃ pakkhaṃ paṭijānāpetvā “yadi evaṃ yehi arahanto na abbhācikkhitapubbā, te sabbe arahattaṃ pāpuṇeyyū”ntī codetuṃ ye kecītiādīmāha. Itaro tassa kammaṃsa arahattaṃ sampāpuṇane niyāmaṃ apassanto paṭikkhipatī.

Kammahetukathāvaṇṇanā.

Aṭṭhamo vaggo.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Tīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Σχόλια. 3. Ο Κανόνας της ανώτερης διδασκαλίας - Σχόλια. 5. Σχόλια για τα θέματα αντιπαράθεσης. 8. Όγδοο κεφάλαιο έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org